

Snacka om brott – en podd från Brå

Samverkan kring unga och brott (februari 2023)

Medverkande: Christina Kickie Söderberg, utredare, Brå

Emma Ravald, verksamhetsutvecklare för Barn och unga, Polismyndigheten

Marcus Terfelt, samordnare för unga i riskzon, Nacka kommun

Programledare: Monica Landergård, pressekreterare Brå.

MONICA: Det här är Brås podd *Snacka om brott*. Idag ska vi prata om hur vi kan förebygga att barn och unga begår brott. Vi kommer också prata om hur man kan hjälpa unga som har en hög risk att begå brott till att faktiskt lämna en kriminell livsstil. En viktig nyckel i det förebyggande och stöttande arbetet det är samverkan mellan till exempel skola, socialtjänst, polis, kommun med flera. Därför har vi idag bjudit in några samverkansparter som kan berätta om sina erfarenheter i arbetet mot ungdomsbrottslighet. Jag säger först hej och välkommen till Emma Ravald, verksamhetsutvecklare för Barn och unga vid polismyndigheten.

EMMA: Hej, hej!

MONICA: Hej! Och Marcus Terfelt, samordnare för unga i riskzon i Nacka kommun.

MARCUS: Hallå.

MONICA: Hallå, hallå. Och så har vi med oss Christina Söderberg, du kallas Kickie. Projektledare på Brå och en av de som har varit med och tagit fram informationsmaterialet som vi bland annat ska prata om.

KICKIE: Hejsan hej!

MONICA: Hallå där. Och jag som leder samtalet heter Monica Landergård och är pressekreterare på Brå. Kickie, jag tänkte att vi börjar med dig. Nu nämnde jag informationsmaterialet inledningsvis och det förkortar vi [till] SIG och SSPF. Kan du berätta vad det är och vad de här förkortningarna står för?

KICKIE: SIG står för Sociala insatsgrupper och det är en samverkansform runt unga i brottslighet, kan man väl säga. Och det finns även för vuxna. Och SSPF står för Samverkan Skola Socialtjänst Polis och Fritid. Därav bokstäverna, så det är en förkortning av dem. Och det är också en samverkansform för unga som riskerar att begå brott eller som redan gör det.

MONICA: Och varför tog Brå och andra myndigheter fram det här materialet?

KICKIE: Jo, det var så att flera av oss hade fått signaler från lokala aktörer ute i landet om att man behövde, man saknade nationellt stöd i de här arbetsformerna och det var ju så att SIG startade en gång i tiden, startades av Rikspolisstyrelsen. Då fanns det, 2012 ungefär, ett nationellt stöd. Det har man sett att man saknat väldigt mycket nu och därför har det också blivit att det är väldigt heterogent hur man jobbar. Det ser väldigt olika ut i kommunerna hur man jobbar med det här. Det var många av oss som hade fått det här plus att man hade fått uppdrag då att liksom få ordning på det här. Då gick vi samman. Det var Socialstyrelsen, det var Brå, det var Skolverket, det var Polismyndigheten, det var MUCF och det var SKR. Tillsammans har vi jobbat då ett par år. Bland annat med att ta fram informationsmaterial.

MONICA: [För att] förtydliga bara: MUCF, myndigheten för...

KICKIE: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Står det för.

MONICA: Och SKR är ju Sveriges kommuner och regioner.

KICKIE: Stämmer.

MONICA: Jag tror de flesta har koll, men ifall inte.

KICKIE: Ja.

MONICA: Vilka är det som ska arbeta i den här samverkan? Vad är tanken?

KICKIE: Ja, tanken är att det ska vara de aktörer som är aktuella, som finns där de här unga personerna behöver stöd ifrån helt enkelt. Och det kan ju vara, beroende på ålder, så är det ju... Skolan självklar samverkansform, eller part, förlåt. Och socialtjänsten likaså. Polisen finns med i många fall. Och fritiden är ju jätteviktig. För det handlar ju om att få helhetsbilden och helhetsgrepp kring de här unga, för att de ska få hjälp på alla områden, som de behöver.

MONICA: Och då kommer vi ner till det lite mer kanske konkreta. Jag tänkte fråga dig Marcus... Du jobbar ju i Nacka kommun. Hur ser det ut i din kommun? Hur arbetar ni?

MARCUS: Vi jobbar ju både med SSPF och med SIG, så att Samordnare för unga i riskzon, ja, är vår titel. Och vi jobbar med SSPF, det är tonvikt på SSPF. Vi har väl närmare sjuttio ungdomar som vi jobbar med i dagsläget. Och jag tror att det är tre stycken SIG-ungdomar. Så ja, tonvikten ligger väl absolut på SSPF och de flesta SSPF-ungdomar inkommer genom skola, som är de som egentligen är bäst på att identifiera [ungdomarna], som vi har sett. Vi får även in många via "mottag". Och även från andra aktörer. Ibland är det även vårdnadshavare själva som hör av sig.

MONICA: "Mottag" vad är det?

MARCUS: Socialtjänstens mottag.

MONICA: Ok, ok.

MARCUS: Det är [där en] orosanmälan först kommer in.

MONICA: Men Marcus, kan du konkret berätta? Ta nåt, generellt case. Hur kan det se ut när ni får till er en sån här ungdom?

MARCUS: Jag skulle vilja säga [att] det vanligaste scenariot är väl att skolan identifierar en ungdom som de känner oro för. Oron är lite diffus. Allt som oftast handlar det om en magkänsla kring kanske umgänget, som: "vilka rör sig den här ungdomen med på fritiden?" Därifrån kontaktar de oss, vållar. I den bästa av världar är vi med och träffar vårdnadshavare tillsammans med ungdom. Berättar hur vi jobbar och från det mötet bokar vi in, med ungdomen, ett första individuellt möte.

MONICA: Så, det här är alltså ungdomar [som] de har inte hamnat i kriminalitet? De är, så att säga, unga där ni har identifierat att: "här ligger de i riskzonen att hamna i kriminalitet?" Är det så det fungerar?

MARCUS: Verkligen så. Den här typen av ungdomar är väl egentligen... Det brukar inte rendera i orosanmälan, men just eftersom det är en magkänsla från skolan. Man ser liksom: "vilka är det som den här ungdomen umgås med?" Och så undrar man lite så här: "vad är det som sker på fritiden?"

MONICA: Och hur är det här första mötet? Om vi säger att föräldrarna är med, hur reagerar föräldrarna? Säger de: "ja, det här visste vi", eller: "ojdå, det här hade vi ingen aning om"? Eller hur brukar det gå till? Har ni bra samarbete där? Generellt.

MARCUS: Ja, men det tänker jag väl att vi har. Däremot ser det väl lite olika ut. Ibland är ju föräldrar väldigt hjälpsökande. De skriver gärna under. Ungdomen kan väl var lite otaggad stundvis. Men jag måste säga att allt som oftast, vi har ett ganska gott renommé. Och det har vi märkt av framförallt i förhållande till när vi identifierar nya områden och ungdomsgrupper som vi ska jobba oss in i. Och få till samtycken. Vi märker liksom att den första eller den andra är oftast den svåraste. Det är liksom så här: "word on the streets". Och det är ju för att vi har ju... Som sagt, vi har ju det här första mötet, som är relationsskapande. De väljer plats, de väljer var de vill kaka.

Brukar bli mycket hamburgare. Men därifrån träffar vi ungdomarna vid behov. Många gånger är det ungdomar som hör av sig till oss och vill träffas och vill prata. Och kanske framförallt faktiskt, i förhållande till att någonting har skett. De vill ha stöttning. Ja, men: "nu har en ny oro dykt upp", "nu har det här hänt". Ibland är det också generella händelser: "Jamen, nu har det här hänt i mitt område, det är obehagligt." Sådär.

MONICA: Och det här informationsmaterialet, SSPF. Har ni haft någon hjälp av det eller hur använder ni det i vardagen i arbetet?

MARCUS: Alltså det är ju grundbulten. I hela, i hela arbetet. Jag tänker så här: Nu började jag i Nacka i april 2020. Min kollega Hanna-Lisa var den som byggde upp och liksom stod för hundgörot i att liksom starta upp och faktiskt ja, komma igång med SSPF. Men det är ju materialet som hon har utgått från. Helt och hållet.

MONICA: Jag tänkte bolla över till dig, Emma. Hur ser det ut inom polisen? Hur arbetar ni där?

EMMA: Ja, jag tänker att i de här samverkansformerna så kan ju polisen verkligen bidra med information om de unga som kan vara aktuella för de här samverkansformerna. Nu nämnde Marcus skolan som kan upptäcka ungdomar som kan vara aktuella, men det kan ju även polisen göra. Polisen träffar ju på ungdomar när de är ute och rör sig i olika områden och kanske är de enda vuxna som träffar dem på en viss del av fritiden i alla fall. Så det är ju en viktig del där polisen kan vara med och upptäcka vilka ungdomar som kan lyftas in i de här samverkansformerna.

MONICA: Är det nåt särskilt som du vill framhålla som du tycker är bra, eller där du ser att: "det här kan fungera bättre"?

EMMA: Alltså jag tänker att vi från polisen vill ju att det ska bli action. Och det vill ju alla samverkansparter, så därför tänker vi att det är viktigt att kanske framför allt SSPF... Det ser ju rätt olika ut runt

om i landet. Men ibland så fastnar man i att det blir liksom möten där man bara delar information och bara pratar. Man kommer inte ner till att det blir nån handlingsplan för individen, för barnet. Utan det blir att man delar information och så går man från mötet. Det är väl lite risken, att man inte kommer till de här insatserna. För det är ju det som kommer hjälpa den unga att komma framåt, eller komma ur kriminalitet.

MONICA: Just det. Ibland behöver det bli lite mindre snack och mer verkstad.

EMMA: Ja, och sen är det ju sociala insatsgruppen. Där är ju polisen alltid med, skulle jag säga. Där är det ju alltid en individuell plan som formas för den enskilda.

MONICA: För det, sociala insatsgrupper, som vi förkortar SIG, då är det unga som är i kriminalitet redan? Eller man försöker få dem att lämna? Hur funkar det?

EMMA: Ja, för det mesta är det ju så. De är lite mer långt gångna i sin kriminella livsstil än ungdomar som är aktuella för SSPF. Så då kan [det] bli lite andra insatser för de ungdomarna, än vad det blir för de yngre barnen som är aktuella för SSPF.

MONICA: Hur ser utmaningarna ut där då? När det gäller Sociala insatsgrupper.

EMMA: En utmaning kan ju vara de olika kulturer och uppdrag som myndigheterna har. Polisen kan ju ibland tycka att socialtjänsten håller på lite väl länge med en ungdom i de här samverkansformerna. Kanske ges lite för många chanser. Det händer ingenting, det upprepas, det normbrytande beteendet, kriminaliteten, och man fortsätter med samma insatser. Eller att det inte händer nånting. Men då gäller ju det att förstå andras uppdrag och roller och lagstiftningar i det här.

MARCUS: Ja, men verkligen. Och det här känns ju igen. Den samverkan vi har i Nacka. Jag tänker att en fördel här är ju att vi har regelbundna

möten. Vi träffas hela tiden. Vi stämmer alltid av med varandra. Vi har... Vi har möjligheten att bolla och få förståelse och kunskap kring varandras professioner. Även att faktiskt se: "okej, vi har ett gemensamt mål. Hur når vi dit? Vad efterfrågas? Vad är det polis behöver? Vad är det skola behöver? Vad är det socialtjänst behöver? Hur agerar vi för att kunna möta barnets bästa?" Helt enkelt. Alltså, jag tänker väl egentligen att det svåra blir på nåt sätt att: "hur ser bygget ut kring sociala insatsgruppen?" Alltså först, egentligen, vi gick en utbildning här i närtid, [för] några månader sedan, som liksom har förändrat hur vi jobbar med sociala insatser i Nacka. Vi är ännu tydligare med vilka vi riktar in oss på: ledargestalter. Socialsekreterare har börjat göra ESTER-bedömningar för att se vilka behov är det som ska tillgodoses att komma vidare?

MONICA: Förlåt Marcus, sa du ESTER-bedömningar?

MARCUS: Ja.

MONICA: Vad är det?

MARCUS: Det är en bedömningsform egentligen. Där ungdomen svarar på frågor som konkret... Jag tänker att tanken är så här att se: "vilka är de kriminogena faktorerna egentligen? Vilka behov ska vi rikta in oss mot?" Så att vi inte jobbar med fel del. Och jag tänker att hela idén med ESTER-bedömningar är, inför att möjligen starta upp en social insatsgrupp kring en ungdom, det är just att ungdomen ska egentligen ha behov av systemisk familjebehandling. Eller liksom [att] familjen ska behöva ett, vad säger man, så pass ingripande stöd, så pass stort stöd. Och det har ju förändrat lite hur vi jobbar. Tidigare har vi jobbat [med] social insatsgrupp. Det är en ungdomscoach. Den lotsar vi samordnare, vi samordnar. Så att vi är, vi har, som sagt, tre SIG-ungdomar i Nacka idag. En av de här [insatserna] har pågått en tid och avslutas snart, men två är

relativt nystartade och här står ju vi lite inför: "OK, hur ska vi få det här att fungera?" Jag tänker att målgruppen i sig, de vi riktar in SIG emot.. så har det ju varit tidigare också... Jag brukar säga: "ungdomar som vill ha SIG, det är inte de vi ska ha." Utan det är liksom en motivationsprocess. Och där är det faktiskt tacksamt att jobba med en lott tycker jag. Det är en ganska snygg ingång. Man träffas, man har tid på sig, man bygger upp en relation. Medan att delta i behandling det kräver att man kommer en bit, en vidare väg egentligen i motivationsprocessen. Samtidigt så, vi riktar in oss på ledargestalter. Jag tänker att många gånger kanske man har en problematik som faktiskt kan verka motiverande. Att man vill delta för att man är orolig för konsekvenser kanske, eller vad det kan vara.

MONICA: Kickie, vad tänker du?

KICKIE: Jag tänkte på det här du sa, att det är väldigt viktigt, och det är ju inom båda de här samverkansformerna, men det är ju att identifiera en målgrupp som man vill ha i.. eller vill ha? Som man behöver ha. Och där är ju den utbildning som Marcus nämnde, som vi har anordnat, som handlar om hur man kan tillämpa principerna för riskbehov och mottaglighet och det är ju att ringa in målgruppen väldigt tydligt. Och sen matcha de insatser man ska ha. Eller som behövs då för att förändring ska ske. Och det är ju så himla viktigt i det här arbetet att det blir rätt för rätt. Och att man inte bara försöker få in individen i nån mall som vi har: "vi har de här insatserna och då måste alla ha det." Utan här bör man ju verkligen se till att man har det som behövs, det här arbetet kräver. Så att det är ju en utmaning, så att säga, i det här svåra arbetet. För det är ett svårt arbete, som du var inne på Marcus. Men sen tänker jag också att själva samverkan i sig, att få det att funka och att vi också förstår varandra och förstå vad vi menar när vi säger saker och att vi drar åt samma håll i de här samverkansformerna, från de olika aktörerna med olika, så att

säga ryggsäckar och språk och ja, vad vi nu... Och att hitta gemensamma saker. Det är också en utmaning, skulle jag vilja säga. Men där har vi kommit långt.

MONICA: Du nämnde en utbildning, Kickie. Är det Brå som anordnar den eller?

KICKIE: Det är i den här nationella samverkans... alla de här myndigheterna som jag nämnde, som jag pratade om tidigare. Vi har anordnat det och då kommer det en ny utbildning nu framöver som heter SIG RBM. Som är just för RBM står för Risk, behov, mottaglighet.

MONICA: Emma, ville du fylla på med nåt?

EMMA: Ja, men jag tänker att den här målgruppen. För polisen kan det finnas en utmaning att man kanske ofta inte ha så god relation till polisen, de här unga, ungdomarna som är med i SIG och att det gör att även i fortsättningen i SIG-samverkan så kommer ju polisens uppdrag vara att ha koll på vilka brott som den unge fortsatt begår. Och det kan ju vara en utmaning i det att SIG är ju också... Det skapas ju relationer i det, så att det är en form som ska vara relationsbyggande, men samtidigt så kommer ju polisen fortfarande att ha den kontrollerande rollen. Och rapportera brott som begås till socialtjänsten och till samordnarna. Så det är ju en utmaning från polisens sida. Tänker jag, i den rollen.

MARCUS: Och jag tänker att många gånger både just att ha en kontrollerande och relationsskapande [roll] för polisen också fyller en mycket viktig funktion. Och framförallt kanske när vi pratar om de här ungdomarna. Vi pratar om ledargestalter, ungdomar som har en

väldigt polariserad bild. Att få träffa poliser i sammanhanget och se så här: "Ah, men det här är ju en person, det är nån som bryr sig." Jag tänker att det kan bidra till positiva effekter på sikt också, genom att det blir krackelerad syn på: "Vad är min moral egentligen? Det här är också en människa." Man får liksom... Det öppnar upp för det.

EMMA: Och där tror jag att de här lotsarna som ni har kan vara en väg in för att skapa den här relationen även med polisen. Att liksom "öppna upp" som du säger, för att få en annan bild. En relation till en polis. Och till andra myndigheter också, tänker jag.

MARCUS: Ja, verkligen.

MONICA: Hur fungerar lotsen då, Marcus? Vad är den personens uppgift?

MARCUS: Alltså lotsens uppgift är ju att direkt vara... Att lotsa, helt enkelt. Den planering som sätts under SIG-mötet.... Då går man igenom: "Vad fungerar? Vad finns det för oro? Vad behöver hända? Vem är ansvarig?" Och de här ungdomarna som vi jobbar med de behöver ju oftast... Jag tänker att de ska behöva stöttning liksom i planeringen. Och det är där ungdomscoachen, eller lotsen kommer in. Att faktiskt se till att det praktiska blir av. Sen får ju alla...alla nätverksdeltagare får ju uppgifter, [men] när det kommer till det praktiska, ja då är det lotsen som ska se till att det blir av. Ett klassiskt exempel är väl Mini-Maria. Tar sig ungdomen dit...

MONICA: Mini-Maria, vad är det? Kan du förklara?

MARCUS: Det är en öppen vårdinsats för ungdomar där det behövs antingen en riskbedömning eller där det finns en pågående riskbedömning för missbruk.

MONICA: När vi spelar in det här poddavsnittet så är det februari 2023 och vi väntar på att lagen om brottsförebyggande arbete ska klubbas inom kort förhoppningsvis. Men vad tror ni här, kommer den här nya lagen att påverka det här samverkansarbetet som vi pratar om idag? Vad tror ni?

KICKIE: Jag kan börja då, Kickie, här. Jag tänker att... Så som jag tänker på lagen, den är ju en ramlag. Man [lagen] säger ju inte vad vi ska göra, utan att man ska organisera arbetet och arbeta kunskapsbaserat och göra lägesbilder gemensamt för kommun och polis och titta på: "Vad behöver just vi göra i vår kommun?" Det är väldigt anpassat till de lokala förutsättningarna. Som vi vet allihop så ser det ju väldigt olika ut. Men där tror jag att man ser... Vinsten, vinsten kanske kommer att bli att man kommer kunna se helheten i det brottsförebyggande arbetet där till exempel då SSPF och SIG är en jätteviktig del. Men det är ofta socialtjänsten då som håller i det här arbetet och driver det och det blir socialtjänstens förebyggande arbete, inte kommunens. Här tänker jag att socialtjänsten har ju en superviktig roll också i lägesbildarbetet och i att liksom hjälpa till att se helheten i kommunen vad gäller det här. Så att jag tror på det ganska mycket. Där kommer det nog att bli en förändring framöver. Att man ser hela...

MONICA: En helhetsbild?

KICKIE: Mm, en helhetsbild.

MONICA: Har ni några tankar, Emma och Marcus?

MARCUS: Jag tänker väl exakt samma sak. Att det öppnar för att lättare samverka. Sen är jag väldigt nöjd med Nacka. Hur samverkan ser ut hos oss mellan skola, socialtjänst och fritids och andra aktörer. Vi möts regelbundet och avger lägesbild, kompletterar varandra. Och jag tycker att vår gemensamma uppfattning är att vi har en väldigt bra lägesbild gemensamt att få till de här olika bitarna. Vi har, vi tappar liksom inte så mycket på vägen, är vår förhoppning i alla fall.

MONICA: Emma?

EMMA: Nej, men jag håller med. Och tänker att om man får till bra samverkan inom SSPF och SIG så är det ju verkligen brottsförebyggande att få unga att komma in på en annan väg. Det är ju verkligen att förebygga att brott begås. Det borde ju ingå i och med den nya lagen.

MONICA: Ja, vi får se när den klubbas.
Men vad säger ni, fungerar de här samverkansformerna? Vad tänker du Marcus?

MARCUS: Ja, men det tänker jag. Jag har ett exempel från i somras där vi har ett område i Nacka, där vi under en kort period drabbades av i alla fall två grövre brott, där polis sammankallade till möte för att se: "Vad kan vi göra? Nånting måste ske." Och i det här mötet då hade vi relevanta beslutsfattare för att kunna se: "Hur ska upplägget se ut? Vad behöver göras? Vad kan vi göra? Och vad vågar vi göra?" I mötet så lyckades vi i alla fall göra som så att vi identifierade några ungdomar som inte hade SSPF. Majoriteten hade redan SSPF. De vi

identifierade som inte hade SSPF, satte vi in planering för. Och löste SSPF-samtycke för samtliga. Vi samverkade med polis. [Vi] krokade arm. Såg: "Vem kan göra vad här? Hur lyfter vi oron? så att föräldrar faktiskt ser vad som sker." Polisen gjorde orossamtal. Det ledde till insatser från socialtjänst. Vi kunde hålla nätverksmöten som var planerade. Vi följde upp, såg att saker och ting faktiskt hände. Vi är väldigt nöjda och stolta över just den här delen av samverkan, för det ledde faktiskt till en stor förändring i området. Det frihetsberövande, insatser från socialtjänst och den här ungdomsgruppen vi kände oro för är faktiskt i dag... Ja, vi känner inte lika stor oro. De syns inte i samma utsträckning.

MONICA: Det var ju väldigt positivt. Kul!

MARCUS: Superkul.

MONICA: Ja. Emma, vad tänker du?

EMMA: Jag tänker att de här samverkansformerna är ju väl etablerade och används ju. Så att det gör ju nytta att det finns den här formen att samverka. Inte minst när det gäller att byta information kring ungdomar. För det löser man ju inom SIG och SSPF genom samtyckena som man ta in från föräldrar och från barnen själva. Och det kan ju polisen ofta önska att man skulle få mer information från socialtjänsten och i den här formen så finns ju den möjligheten. Fast då har man ju löst det.

MONICA: Kickie, har du nåt som du vill inflika?

KICKIE: Ja, jag tänker på hur himla kul [det är] när Marcus berättar det här goda exemplet. För vi har för få såna. Och det beror helt enkelt på

att man följer upp för dåligt, rent ut sagt, sitt eget arbete. Och vet, så man vet... Det råder ju väldigt stor osäkerhet: "Vart leder vårt SSPF-arbete till egentligen? Eller vårt SIG-arbete, likaså." För det finns ett antal utvärderingar som har gjorts, men det handlar ganska mycket om hur implementeringen har gått till och ganska lite fokus på effekter. Eller, vad ska jag säga, resultat. Därför att det är också svårt att visa på. Vet vi att det här kommer just utifrån samverkan eller har det hänt någonting annat i den här personens liv? Det är jättesvårt, men det går tror jag. Därför är den här systematiska uppföljningen så viktig att man gör, också den när man kan. Så det vill jag slå ett slag för.

MONICA: Ja, men det är jätteviktigt att veta. Att man ligger rätt och att man landar rätt. Om man jämför just den här typen av samverkan. Det här sättet med annat brottsförebyggande arbete som riktar sig till att förebygga unga att begå brott, vad är unikt med just det här?

MARCUS: Jag tänker väl egentligen så här att: "Här har vi ju faktiskt att vi samverkar med skola, fritidsgård och vi har en... den är konstant." Vi har faktiskt en möjlighet att hitta ungdomarna i en förebyggande fas. Det är just fritidsgårdarna och skolor. Alltså de träffar, vad säger man, ungdomar i vanliga sammanhang, [och] som kan ha magkänsla. Och den magkänslan är, alltså så som vi uppfattar det, den är, ofta rätt. Så vägen in [är] på det sättet, tänker jag.

MONICA: Men skulle, vad säger du Marcus, är det konstanta sättet som egentligen är skillnaden mot annat brottsförebyggande arbete?

MARCUS: Ja, men precis. Vad säger man? Att vägarna är upparbetade.

MONICA: Just det.

MARCUS: Att skolorna vet direkt om: "Nu känner vi lite vag oro. Det är inte grund till orosanmälan, men det är en känsla. Vilka kontaktar vi?" Jo, men då kontaktar man SSPF och ser till att få genom ett SSPF-samtycke.

MONICA: Man har en ingång, det är redan upparbetat och så.

MARCUS: Ja.

EMMA: Kontaktvägarna är jätteviktiga. Det är ju många inom polisen som lyfter det också. Att just de här kontaktvägarna är A och O liksom.

KICKIE: Och många, att man vet lite vilka det är man pratar om. Man lyfter inte bara luren och ringer till nån okänd, utan man har träffats kanske och man vet hur det här fungerar och allting sånt. Också den här igenkänningen och att strukturerna sitter och man har relationer helt enkelt är också viktigt i sina sammanhang.

MARCUS: Verkligen så. Det vi har kommit fram till... Vi höll en workshop häromdan just, i: "Hur jobbar vi i SSPF? Vad är nyckelorden?" Då pratade vi om tillit och mod. Det där finns där.. Vi vågar prata med varandra och känner varandra.

MONICA: Och det är ju lättare att lyfta på luren och ringa någon som man faktiskt har träffat eller haft kontakt med tidigare.

MARCUS:

Ja.

MONICA:

Så är det. Om man tänker lite generellt, vad är viktigast att tänka på i det förebyggande arbetet mot brottslighet? Om ni ska nämna några såna här nyckelfaktorer.

EMMA:

Nej, men jag tänker att samverkan med det som Marcus nämner, skolan och också med föräldrarna är ju superviktigt, för det är ju där, det är ju de som möter barnen den mesta av tiden. Polisen och socialtjänsten är ju inte där i ungdomarnas liv på det sättet som skola och föräldrar är. Så att liksom både socialtjänsten och polisen har bra samverkan direkt med skolan och med föräldrar för att liksom fånga upp signaler och ta fatt i den där magkänslan för att kunna jobba vidare. Det tror jag mycket på.

KICKIE:

Just det. Då gäller det att skolan har... Att det finns resurser i skolan och personal och att man verkligen kan fånga upp de här barnen i god tid. Se dem, men också fånga upp dem. Så det är ju en sån här grundläggande förutsättning för att det också ska fungera.

EMMA:

Och sen så tänker jag... Eller vi från polisen försöker tänka att utveckla en systematik från den nivå av risk som barn är i att börja begå brott. Att ha liksom olika insatser att möta upp socialtjänsten med i samverkan på de olika nivåerna. Och bli lite bättre och vassare på det. Och ha ett system där vi kan samverka kring de här tidiga insatserna. Kanske är de här barnen aktuella för SSPF, men faktiskt ha en avhoppbarverksamhet för, för barn. För det har vi ju, barn och unga som har kommit så långt i kriminalitet att man behöver hjälp att hoppa av.

KICKIE: Absolut.

EMMA: Då har vi andra verktyg för att ge stöd till det här.

KICKIE: Men det är ju fortfarande mycket kvar att göra. Vi är ju inte framme på långa vägar. Det här kräver ständig utveckling. Ständig uppdatering utifrån den situation vi har och de barn och unga vi har. Med behov av olika slag, så att det är ett pågående arbete. Det kommer aldrig ta slut. Förhoppningsvis så kommer det det....

(De pratar i mun på varandra.)

EMMA: Det blir bättre...

KICKIE: Inte på ett tag i alla fall. Det kommer fortsätta utvecklas och behöver göra det.

MONICA: Marcus, utifrån en ung persons perspektiv. Vad tror du är viktigast att tänka på när det gäller att stötta unga som ligger i riskzonen för kriminalitet?

MARCUS: Jag tänker att det gäller att träffa upp den ungdomen, den unga, och ja, bygga en relation. Att det är där det startar. Att det finns en tillit sinsemellan. Och därifrån kunna gränssätta, men också, men framför allt kunna öppna upp för möjligheter: "Den här vägen finns. Det här kan man göra." Vi pratar ju så klart skola, fritidsaktiviteter, men jag tänker också att vi måste diskutera så här: "Pluggar man? Ja, men du har rätt att få ett bra jobb." Jag tror att det är viktigt att se från den unges perspektiv. Många av de här ungdomarna kommer från utsatta områden. Det är viss fattigdom. Det kan vara sämre skola. Det är trångboddhet. Alltså de möjligheter som vi kanske ser som självklarheter, vi i andra

områden, dem ser inte de här ungdomarna. Att öppna upp för det och faktiskt påvisa. Och jag tänker också, återigen: "Vad krävs för att en ungdom ska se det och faktiskt lita på det?" I relationen, man möter ungdomar där den är. Man kanske måste erkänna att: "Ja, du har andra förutsättningar, men det är inte kört för den sakens skull."

KICKIE: Det där är så viktigt, det du säger Marcus. Att ge, inge, att man kan få ge hopp och att det inte är kört. Man måste inte: "Enda vägen framåt är kriminalitet." Utan det finns andra vägar. Och att visa att hjälpa på det. För det har man ju hört många gånger, eller unga vuxna säger att: "Det var någon som såg mig. Det var någon som faktiskt trodde på att även jag skulle kunna lyckas i livet." Och de... Det där är en jättestor och viktig sak att göra det verkligen. Att inte döma ut och tro att det är kört för att man är illa ute. Utan att fortsätta inge hopp i ungdomar, det tror jag är jätteviktigt.

MARCUS: Verkligen. Och att lyfta och ge möjlighet att bygga självförtroende inom någonting annat, helt enkelt.

MONICA: Ja, alla har ju verkligen olika förutsättningar i livet.

KICKIE: Men alla har ju något gott att bygga vidare på. Det finns alltid resurser, det finns alltid nånting som man kan fånga upp och göra mer av. Mer av det goda, hehe.

MONICA: Det gäller då att hjälpa de unga att hitta sina styrkor och låta dem växa.

KICKIE: Mm.

MARCUS: Verkligen.

MONICA: Du Kickie, jobbar ju precis som jag på Brå. Och hur tänker du där? Vilket stöd kan man få lokalt från Brå? Och från andra nationella aktörer?

KICKIE: Ja, om vi håller oss till det här vi sa förut. För dels så finns ju en hel del material kring unga och brott överlag, men sen skulle jag vilja lyfta, slå ett slag för just när vi pratar om SSPF och SIG, för då har vi det nationella samarbetet, vi har samlat allt material på Brå:s webbplats faktiskt. Och då är det: www.bra.se/sig-sspf.

MONICA: Och Kickie, vi kommer ju länka till den här webbadressen på infosidan här där vi publicerar podden, så det är lätt att hitta.

KICKIE: Vad bra. Och där finns det dels det här materialet att skriva ut. Och det finns också kontaktuppgifter, det finns också vad som är på gång. Och det finns ju också så att vill man starta SSPF eller SIG så kan man höra av sig till oss få lite råd och stöd längs vägen. Och det finns nätverk också som man kan vara med i, där vi försöker att träffas och hålla uppdaterade. Så det vill jag verkligen lyfta här.

EMMA: Det kan jag ju säga också, att nätverken, de är ju för alla som ingår i den här samverkan, så det är inte bara kommunerna och socialtjänsten. Polisen är med också, i de här nätverken.

KICKIE: Ja.

EMMA: Ja, jättebra.

MONICA: I anslutning till det Kickie, som du nämnde med Brå:s webbplats så har Brå nyligen publicerat en kortversion av en rapport. Och den här kortversionen handlar om faktorer som har betydelse för att lämna ett kriminellt liv, så den är också ett bra tillskott till det.

KICKE: Absolut.

MONICA: Du har lyssnat på ett avsnitt av Brå:s podd, Snacka om brott. Idag har vi pratat om hur vi kan förebygga att barn och unga begår brott och hur man kan stötta unga som har en hög risk att begå brott, till att faktiskt lämna en kriminell livsstil. Jag vill tacka Emma, Marcus och Kickie för att ni har varit med här idag.

EMMA: Tack!

KICKIE: Tack!

MARCUS: Tack, så mycket!

MONICA: Och tack för er värdefulla kunskap med klokskap och nya insikter när det gäller arbetet mot ungdomsbrottslighet. Jag heter Monica Landergård och är pressekreterare på Brå. Tack för att du har lyssnat!